

מטעם 70 לפרשת ויקהל-שקלים
רמזים בטעמי המקרא בפרשה

מהספר העתידי **רמזי טעם עם טעם לשב"ח** מאת שלום המאירי, אשמח לתגובות במייל: shalom303@gmail.com

אֱלֹהִים (יתיב) הַדְּבָרִים אֲשֶׁר צָוָה יְיָ לַעֲשׂוֹת אֹתָם (שמות לה, א)

במסכת **שבת** (דף ע עא) למדו חז"ל¹ מהמלים "**אֱלֹהִים הַדְּבָרִים**" שיש ל"ט מלאכות האסורות בשבת.

רבי יחיאל איכל ממעליץ מבאר²: לעשת אתם -הגם ששבת היא לשבות ממלאכה ולא לעשות, אפשר הוא ע"ד אומרם ז"ל³ ישב ולא עבר עבירה כאילו עשה מצוה, וזה 'לעשות'. ע"כ.

ונרמז בטעמים: **אֱלֹהִים** (יתיב) הַדְּבָרִים, ה**יושב** (יתיב) בשבת ונמנע מעשיית מלאכה, נקרא שעושה את השבת⁴.

שלום המאירי

שְׁשַׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה (מנח זרקא מנח סגול) (שמות לה, ב)

במסכת **שבת** (דף ע עא) למדו חז"ל מהמלים **אֱלֹהִים הַדְּבָרִים** שיש ל"ט מלאכות האסורות בשבת.

מדוע לא נזכר ענין זה לפני כן בפרשת כי תשא, בציווי על השבת (לא, ג)?

רבי יששכר בריש איכנשטין מבאר⁵: "אפשר לרמז כי מבואר ב**תיקונים** תיקון מ"ח (פה עא) אשר הל"ט מלאכות הם כנגד הל"ט מלקיות, ואינון ל"ט מלקיות עשרה לאדם ועשרה לחוה ועשרה לנחש ותשעה לארעא, וכל הנזהר בשבת מל"ט מלאכות ניצל מל"ט מלקיות הנ"ל. והנה ידוע (שבת קמו עא) אשר בקבלת התורה פסקה מישראל זוהמת הנחש, לכן לא נרמז בפרשת תשא הל"ט מלאכות, רק כאן בפרשת ויקהל שהי' אחר החטא שחזרה זוהמת הנחש⁶, ועל ידי שישמרו שבת ויזהרו מל"ט מלאכות יטהרו מזוהמתם".

כלומר הציווי על ל"ט מלאכות נדרש דוקא אחרי חטא העגל, שבו חזרה זוהמת הנחש. ע"כ.

ונרמז בטעמים: **שְׁשַׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה** (מנח זרקא מנח סגול). ה**זרקא רומז בצורתו לנחש**. אם ייזהרו בשבת מלעשות את ל"ט המלאכות, **ינוחו** מעונש ה**נחש** (מנח זרקא) ויהיו **מונחים בשלש** שבתות (מנח

¹ " ויקהל משה את כל עדת בני ישראל אלה הדברים וגו' ששת ימים תעשה מלאכה דברים הדברים אלה הדברים אלו שלשים ותשע מלאכות שנאמרו למשה בסיני". רש"י מבאר: "דברים - משמע תרי, ה' לרבות חד, הרי שלשה, אלה בגמטריא שלשים ושש, הרי שלשים ותשע".

² **מגיד תהלות**, רבי יחיאל איכל מ"מ מעליץ תלמיד מובהק של הרב הצדיק מלובלין ושל הקדוש מקאזניץ ..., פאדגורזע תרס"א, דף סה עא.

³ **קידושין** דף לט עב: "ישב ולא עבר עבירה נותנים לו שכר כעושה מצוה אמר ליה התם כגון שבא דבר עבירה לידו וניצול הימנה".

⁴ ראה גם ברמב"ם שזו מצות עשה. רמב"ם **יד החזקה שבת** א,א: שביתה בשביעי ממלאכה מצות עשה שנאמר (שמות כ"ג) וביום השביעי תשבחות וכל העושה בו מלאכה ביטל מצות עשה ועבר על לא תעשה .

⁵ **מלבוש לשבת ויום טוב** רבי יששכר בריש בן אלכסנדר סנדר איכנשטין, אב"ד וערצקי, ברוקלין תשעא, תחילת פרשת ויקהל.

⁶ **זהר** א דף נב עב: "כיון דחטאו בעגל, אתעבר מנייהו כל אינון דרגין ונהורין עלאין, ואתעברו מנייהו אינון חגירו מזיינין, דאתעטרו משמא עלאה קדישא, ואמשיכו עלייהו חויה בישא כמלקדמין, וגרמו מותא לכל עלמא". ראה גם קכו עב, זהר ב' קצג עב. אמנם ראה **אור החיים**, שמות לב, יט: "ולזה כשעשו את העגל הרי זוהמת החטא דבקה בהם, ומעתה צריכין למלאך המות, הגם שלא חזרה הזוהמא ממש על ידי העגל לכמות שהיתה קודם קבלת התורה".

מטעם 70 לפרשת ויקהל-שקלים
רמזים בטעמי המקרא בפרשה

מהספר העתידי רמזי טעם עם טעם לשב"ח מאת שלום המאירי, אשמח לתגובות במייל: shalom303@gmail.com

סגול) של עולם התיקון ויזכו למנוחה משלש פורעניות, כדברי הגמ' בשבת (דף קיח עא) כל המקיים שלש סעודות ניצל מג' פורעניות, מדינה של גיהנם ומחבלו של משיח וממלחמת גוג ומגוג.

שלום המאירי

שְׁשֵׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלֶאכֶה (מנח זרקא מנח סגול) וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי (מנח רביעי) (שמות לה,ב)

מדוע נאמר בתחילת הענין "ויקהל משה", ולא "ויאסף" ומדוע נאמר ענין שבת לפני הציווי על בניית המשכן, ומדוע הקהיל משה דוקא את "עדת בני ישראל"?

רבי יעקב מאיר ליברוט מבאר⁷ שבניית המשכן היתה תשובת המשקל לחטא העגל, וכשם שנאמר שם⁸ "ויקהל העם" כך נאמר כאן "ויקהל משה", ומפני שהתקשרות בני ישראל בקדושת ה' היא ע"י השבת, כך ציוה על השבת לפני הציווי על המשכן, והשבת היא רק לעדת בני ישראל, ולא לערב רב.

והטעמים רומזים שְׁשֵׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלֶאכֶה (מנח זרקא מנח סגול) וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי (מנח רביעי), שע"י ארבעת היסודות באות המידות הרעות, ועל ידן נזרקים בימות החול מהתקשרות לקב"ה, כרמז בסגול.

לפרשת שקלים:

כִּי תִשָּׂא (מנח גרשיים) אֶת-רֵאשׁ בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל לַפְּקֻדֵיהֶם (זרקא סגול) וְנִתְּנוּ (קדמא ואזלא) אִישׁ כְּפָר נַפְשׁוֹ לַיָּדוּד (שמות ל, יב)

רבי זיידא צבי אברהמוביץ מבאר⁹ שהטעמים רומזים לגאולה מן הגלות ע"י צדקה:

כִּי תִשָּׂא (גרשיים) עפ"י מה שמבואר בדברי חז"ל (בבא בתרא י ע"ב) 'א"ר אבהו אמר משה לפני הקדוש ברוך הוא רבונו של עולם במה תרום קרן ישראל אמר לו בכי תשא', ופירש"י אם באת לשאת ראשם בהגבהה קח מהם כופר לצדקה. ע"כ. ועפ"י יש לפרש דזהו שאמר 'כי תשא את ראש' ר"ל אם תרצה להרים ראשן מגלותן העצה לזה "ונתנו איש כופר נפשו לה", ולכן הטעם הוא גרשיים שמרמז לבני ישראל שנתגרשו מעל שולחן אביהם, שיתנו צדקה. הטעם של בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל לַפְּקֻדֵיהֶם זרקא סגול, ר"ל שנזרקו ונשתלחו מעל שולחן אביהם שבשמים. סגול קאי על ישראל שנקראו עם סגולה כמו שנאמר 'והייתם לי סגולה' ועל וְנִתְּנוּ הטעם הוא 'קדמא ואזלא' גימטריא 'קץ', לרמז שאם יתנו צדקה יזכו לקץ הימין כן יהי רצון במהרה בימינו.¹⁰

⁷ אמרי יעקב ב', רבי יעקב מאיר ליברוט, פיוטרקוב תרסו, לב עב

⁸ שמות לב,א: ויקהל העם על אהרן ויאמרו אליו קום עשה לנו אלהים.

⁹ זה השער על התורה ב', רבי זיידא צבי אברהמוביץ, בני ברק תש"ע, עמ' נד.

¹⁰ באופן דומה ראה שירי מנחה, רבי בנימין פעלזבורג, לונדון תשט"ז, עמ' קה: כי תשא מונח גרשיים, היינו במנוחה בארצנו וגרשנו משם, בני ישראל לפקדיהם, זרקא סגול, בני ישראל זרק לד' רוחות (שהם) סגולה מכל עמים, והתרופה ששייב ה' שבותינו, ונתנו קדמא ואזלא, ע"י ונתנו צדקה, יקדמו אזלא לארצה"ק ע"ד זכו אחישנה, כד' (ישעיה א) ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה בב"א.